PADOMES ĪSTENOŠANAS LĒMUMS (ES) 2022/2080

(2022. gada 25. oktobris),

ar kuru groza Īstenošanas lēmumu (ES) 2020/1350, ar ko Lietuvas Republikai saskaņā ar Regulu (ES) 2020/672 piešķir pagaidu atbalstu bezdarba risku mazināšanai ārkārtas situācijā pēc Covid-19 uzliesmojuma

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību,

ņemot vērā Padomes Regulu (ES) 2020/672 (2020. gada 19. maijs), ar ko izveido Eiropas pagaidu atbalsta instrumentu bezdarba risku mazināšanai ārkārtas situācijā (*SURE*) pēc Covid-19 uzliesmojuma ([1]), un jo īpaši tās 6. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

tā kā:

(1) Pēc 2020. gada 7. augustā saņemtā Lietuvas lūguma Padome ar Īstenošanas lēmumu (ES) 2020/1350 ([2]) piešķīra Lietuvai finansiālo palīdzību aizdevuma veidā, kura maksimālais apmērs ir 602 310 000 EUR, maksimālais vidējais termiņš ir 15 gadi un pieejamības periods – 18 mēneši, lai papildinātu Lietuvas valsts centienus novērst Covid-19 uzliesmojuma ietekmi un reaģētu uz minētā uzliesmojuma sociālekonomiskajām sekām darba ņēmējiem un pašnodarbinātajiem.

(2) Lietuvai aizdevums bija jāizmanto tam, lai finansētu saīsināta darba laika shēmas un līdzīgus pasākumus, kas minēti Īstenošanas lēmuma (ES) 2020/1350 3. pantā.

(3) Pēc 2021. gada 11. martā saņemtā Lietuvas otra lūguma Padome ar Īstenošanas lēmumu (ES) 2021/678 ([3]), ar kuru groza Īstenošanas lēmumu (ES) 2020/1350, piešķīra Lietuvai papildu finansiālo palīdzību 354 950 000 EUR apmērā, palielinot aizdevuma maksimālo apmēru līdz 957 260 000 EUR, kura maksimālais vidējais termiņš ir 15 gadi un pieejamības periods – 18 mēneši, lai papildinātu Lietuvas valsts centienus novērst Covid-19 uzliesmojuma ietekmi un reaģētu uz minētā uzliesmojuma sociālekonomiskajām sekām darba ņēmējiem un pašnodarbinātajiem.

(4) Lietuvai papildu aizdevums bija jāizmanto tam, lai finansētu saīsināta darba laika shēmas un līdzīgus pasākumus, kas minēti Īstenošanas lēmuma (ES) 2020/1350 3. pantā, ar Īstenošanas lēmuma (ES) 2021/678 grozījumiem.

(5) Covid-19 uzliesmojums ir imobilizējis būtisku darbaspēka daļu Lietuvā. Tā rezultātā Lietuvā atkārtoti pēkšņi un būtiski pieauguši publiskie izdevumi, kas saistīti ar pasākumiem, kuri minēti Īstenošanas lēmuma (ES) 2020/1350 3. panta a) un b) punktā.

([1]) OV L 159, 20.5.2020., 1. lpp.

([2]) Padomes Īstenošanas lēmums (ES) 2020/1350 (2020. gada 25. septembris), ar ko Lietuvas Republikai saskaņā ar Regulu (ES) 2020/672 piešķir pagaidu atbalstu bezdarba risku mazināšanai ārkārtas situācijā pēc Covid-19 uzliesmojuma (OV L 314, 29.9.2020., 35. lpp.).

([3]) Padomes Īstenošanas lēmums (ES) 2021/678 (2021. gada 23. aprīlis), ar kuru groza Īstenošanas lēmumu (ES) 2020/1350, ar ko Lietuvas Republikai saskaņā ar Regulu (ES) 2020/672 piešķir pagaidu atbalstu bezdarba risku mazināšanai ārkārtas situācijā pēc Covid-19 uzliesmojuma (OV L 144, 27.4.2021., 12. lpp.).

(6) Covid-19 uzliesmojumam un ārkārtas pasākumiem, kurus Lietuva īstenoja 2020., 2021. un 2022. gadā, lai ierobežotu slimības uzliesmojumu un tā sociālekonomiskās un ar veselību saistītās sekas, bija un vēl aizvien ir dramatiska ietekme uz publiskajām finansēm. Lietuvas vispārējās valdības budžeta deficīts un parāds 2020. gadā bija attiecīgi 7,3 % un 46,6 % no iekšzemes kopprodukta (IKP), kas līdz 2021. gada beigām samazinājās attiecīgi līdz 1,0 % un 44,3 %. Saskaņā ar Komisijas 2022. gada pavasara prognozi ir sagaidāms, ka Lietuvas vispārējās valdības budžeta deficīts un parāds līdz 2022. gada beigām būs attiecīgi 4,6 % un 42,7 % no IKP. Saskaņā ar Komisijas 2022. gada vasaras starpposma prognozi tiek prognozēts, ka Lietuvas IKP 2022. gadā pieaugs par 1,9 %.

(7) Lietuva 2022. gada 8. augustā lūdza Savienības papildu finansiālo palīdzību 141 800 000 EUR apmērā, lai turpinātu papildināt 2020., 2021. un 2022. gadā īstenotos valsts centienus novērst Covid-19 uzliesmojuma ietekmi un reaģēt uz minētā uzliesmojuma sociālekonomiskajām sekām darba ņēmējiem. Konkrēti, Lietuva vēl vairāk paplašināja vai grozīja saīsināta darba laika shēmas un līdzīgus pasākumus, kas izklāstīti 8. un 9. apsvērumā.

(8) Ar 2016. gada 21. jūnija "Nodarbinātības likumu Nr. XII-2470", kas grozīts ar 2020. gada 17. marta "Likumu Nr. XIII-2822", 2020. gada 7. aprīļa "Likumu Nr. XIII-2846", 2020. gada 4. jūnija "Likumu Nr. XIII-3005" un 2020. gada 23. decembra "Likumu Nr. XIV-131", kā minēts Īstenošanas lēmuma (ES) 2020/1350 3. panta a) punktā, un kas pēc tam grozīts ar 2021. gada 27. maija "Likumu Nr. XIV-351" un 2022. gada 20. janvāra "Likumu Nr. XIV-911", Lietuva ieviesa subsīdiju shēmu darba devējiem, lai segtu aplēstās algas par katru nodarbināto, kurš atrodas dīkstāvē, kā atbalstu karantīnas un ārkārtas stāvokļa laikā. Līdz 2021. gada 1. janvārim darba devējs varēja izvēlēties, vai izmantot subsīdijas, lai segtu 70 % no algas, taču, maksimums, 1,5 minimālo algu apmērā, vai 90 % no algas (100 % darbiniekiem vecumā no 60 gadiem), taču, maksimums, minimālās algas apmērā. No 2021. gada 1. janvāra darba devējs var saņemt subsīdijas, lai segtu 100 % no algas, taču, maksimums, 1,5 minimālo algu apmērā. Darba devējiem, kas ir piedalījušies shēmā, ir jāsaglabā vismaz 50 % no saviem darbiniekiem vismaz trīs mēnešus pēc darba samaksas subsīdiju shēmas beigām.

(9) Saskaņā ar 2016. gada 21. jūnija "Nodarbinātības likumu Nr. XII-2470", kas grozīts ar 2020. gada 4. jūnija "Likumu Nr. XIII-3005", kas minēts Īstenošanas lēmuma (ES) 2020/1350 3. panta b) punktā, un kas pēc tam grozīts ar 2021. gada 27. maija "Likumu Nr. XIV-351", subsīdijas pirms 2021. gada 1. jūlija subsīdijas tika maksātas arī darba ņēmējiem, kuri atgriežas darbā no dīkstāves, uz laikposmu ne ilgāku kā seši mēneši pēc atgriešanās darbā. Subsīdijas maksimālais apjoms ir minimālā alga vai divkārša minimālā alga atkarībā no darba devēja veiktās saimnieciskās darbības, pirmajā un otrajā mēnesī pēc atgriešanās darbā izmaksāto subsīdiju summa varētu sasniegt 100 % no darbinieka algas, trešajā un ceturtajā mēnesī – varētu sasniegt 50 % un piektajā un sestajā mēnesī – 30 %. Sākot ar 2021. gada 1. jūliju subsīdijas tika maksātas arī darbiniekiem, kas atgriežas darbā no dīkstāves, laikposmā, kas nepārsniedz divus mēnešus pēc atgriešanās darbā. Subsīdiju pirmajā mēnesī veido 100 % no darbinieka algas, bet ne vairāk kā 0,9 minimālo algu apmērā un otrajā mēnesī 100 % no darbinieka algas, bet ne vairāk kā 0,6 minimālo algu apmērā. Minētās subsīdijas var uzskatīt par saīsināta darba laika shēmām līdzīgu pasākumu, kā minēts Regulā (ES) 2020/672, jo to mērķis bija sniegt ienākumu atbalstu darba ņēmējiem un palīdzēt saglabāt esošās darba attiecības.

(10) Lietuva atbilst Regulas (ES) 2020/672 3. pantā izklāstītajiem nosacījumiem finansiālās palīdzības pieprasīšanai. Lietuva ir sniegusi Komisijai atbilstošus pierādījumus par to, ka faktiskie un plānotie publiskie izdevumi no 2020. gada 1. februāra ir palielinājušies par 1 264 915 309 EUR tādu valsts pasākumu rezultātā, kas veikti, lai novērstu Covid-19 uzliesmojuma sociālekonomisko ietekmi. Tas ir pēkšņs un būtisks pieaugums, jo tas ir saistīts arī ar to esošo valsts pasākumu pagarināšanu vai grozīšanu, kuri tieši attiecas uz saīsināta darba laika shēmu un līdzīgiem pasākumiem, kas aptver ievērojamu Lietuvas uzņēmumu un darbaspēka daļu. Lietuva plāno finansēt 144 350 000 EUR no palielinātās izdevumu summas, izmantojot Savienības fondus, un 21 505 309 EUR, izmantojot savu finansējumu.

(11) Komisija saskaņā ar Regulas (ES) 2020/672 6. pantu ir apspriedusies ar Lietuvu un pārbaudījusi faktisko un plānoto publisko izdevumu pēkšņo un būtisko pieaugumu, kas ir tieši saistīts ar saīsināta darba laika shēmām un līdzīgiem pasākumiem, kas minēti 2022. gada 8. augusta pieprasījumā.

(12) Tādēļ būtu jāsniedz finansiāla palīdzība, lai palīdzētu Lietuvai novērst Covid-19 uzliesmojuma izraisīto smago ekonomisko traucējumu sociālekonomiskās sekas. Lēmumi par maksājumu un to daļu termiņiem, apmēru un veikšanu Komisijai būtu jāpieņem ciešā sadarbībā ar valsts iestādēm.

(13) Ņemot vērā to, ka Īstenošanas lēmumā (ES) 2020/1350 norādītais pieejamības periods ir beidzies, ir vajadzīgs jauns papildu finansiālās palīdzības pieejamības periods. Finansiālās palīdzības pieejamības periods 18 mēnešu garumā, kas piešķirts ar Īstenošanas lēmumu (ES) 2020/1350, būtu jāpagarina par 21 mēnesi, un tādējādi kopējam pieejamības periodam vajadzētu būt 39 mēnešiem, sākot no pirmās dienas pēc Īstenošanas lēmuma (ES) 2020/1350 stāšanās spēkā.

(14) Lietuvai un Komisijai šis lēmums būtu jāņem vērā aizdevuma līgumā, kas minēts Regulas (ES) 2020/672 8. panta 2. punktā.

(15) Šim lēmumam nebūtu jāskar to procedūru iznākums, kuras var tikt veiktas saistībā ar iekšējā tirgus darbības traucējumiem, jo īpaši saskaņā ar Līguma 107. un 108. pantu. Tas neatbrīvo dalībvalstis no prasības saskaņā ar Līguma 108. pantu ziņot Komisijai par potenciālajiem valsts atbalsta gadījumiem.

(16) Lietuvai būtu regulāri jāinformē Komisija par plānoto publisko izdevumu īstenošanu, lai Komisija varētu novērtēt, cik lielā mērā Lietuva ir īstenojusi minētos izdevumus.

(17) Lēmums par finansiālās palīdzības sniegšanu ir pieņemts, ņemot vērā Lietuvas esošās un gaidāmās vajadzības, kā arī finansiālās palīdzības pieprasījumus saskaņā ar Regulu (ES) 2020/672, ko jau ir iesniegušas vai plāno iesniegt citas dalībvalstis, vienlaikus piemērojot vienlīdzīgas attieksmes, solidaritātes, samērīguma un pārredzamības principus,

IR PIEŅĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Īstenošanas lēmumu (ES) 2020/1350 groza šādi:

1) lēmuma 2. pantu groza šādi:

a) panta 1. un 2. punktu aizstāj ar šādiem:

"1. Savienība piešķir Lietuvai aizdevumu, kura maksimālais apjoms ir 1 099 060 000 EUR. Aizdevuma maksimālais vidējais termiņš ir 15 gadi.

2. Ar šo lēmumu piešķirtās finansiālās palīdzības pieejamības periods ir 39 mēneši, sākot no pirmās dienas pēc šā lēmuma spēkā stāšanās.";

b) panta 4. punktu aizstāj ar šādu:

"4. Pirmo daļu izmaksā pēc tam, kad stājies spēkā aizdevuma līgums, kas paredzēts Regulas (ES) 2020/672 8. panta 2. punktā. Visas turpmākās daļas izmaksā saskaņā ar minētā aizdevuma līguma noteikumiem vai – attiecīgā gadījumā – pēc tam, kad stājies spēkā tā papildinājums vai grozītais aizdevuma līgums, kas noslēgts starp Lietuvu un Komisiju un ar ko aizstāj sākotnējo aizdevuma līgumu.";

2) lēmuma 3. pantu aizstāj ar šādu:

"*3. pants*

Lietuva var finansēt šādus pasākumus:

a) algu subsīdijas dīkstāves laikā, kā noteikts 2016. gada 21. jūnija "Nodarbinātības likuma Nr. XII-2470" 41. pantā, kas pēdējoreiz grozīts ar 2022. gada 20. janvāra "Likumu Nr. XIV-911";

b) algu subsīdijas pēc dīkstāves, kā noteikts 2016. gada 21. jūnija "Nodarbinātības likuma Nr. XII-2470" 41. pantā, kas pēdējoreiz grozīts ar 2021. gada 27. maija "Likumu Nr. XIV-351";

c) pabalstus pašnodarbinātajiem, kā noteikts 2016. gada 21. jūnija "Nodarbinātības likuma Nr. XII-2470" 5.-1. pantā, kā tie tika grozīti 2020. gadā;

d) pabalstus pašnodarbinātajiem, kas nodarbojas ar lauksaimniecību, kā noteikts 2016. gada 21. jūnija "Nodarbinātības likuma Nr. XII-2470" 5.-2. pantā, kā tie tika grozīti 2020. gadā."

2. pants

Šis lēmums ir adresēts Lietuvas Republikai.

Šis lēmums stājas spēkā dienā, kad tas paziņots adresātam.

3. pants

Šo lēmumu publicē *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

Luksemburgā, 2022. gada 25. oktobrī

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs
J. SÍKELA